

Diarienummer S2015/04694/FST

Socialdepartementet

Remissvar: Barn och ungas rätt vi tvångsvård. Förslag till ny LVU (SOU 2015:71).

Vårdföretagarna, som är en arbetsgivar- och branschorganisation för privata vård- och omsorgsgivare, vill härmed lämna följande synpunkter på ovanstående remiss.

Vårdföretagarna har tidigare lämnat synpunkter på utredningens delbetänkande Boendeformer utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga (SOU 2014:3). Vi ställde oss positiva till utredningen som helhet, de resonemang som fördes och de konkreta förslag som kom fram. De synpunkter Vårdföretagarna hade berörde framförallt den del av utredningen som handlar om konsulentstött jour- och familjehemsvård. I detta remissvar Barn och ungas rätt vi tvångsvård, Förslag till ny LVU (SOU 2015:71) har vi haft fortsatt fokus på förslag som direkt påverkar privata vård- och omsorgsgivare. Därför avstår Vårdföretagarna att kommentera de förslag som enbart har inverkan på strukturen och verksamhetsformer i landets kommuner och landsting.

Inledning

Vårdföretagarna ställer sig positiva till lagförslaget om en ny LVU då den är mer pedagogisk och överskådlig jämfört med dagens lagstiftning. Den sätter barnen i centrum genom att öka förståelsen om vilka regler som gäller, vilka rättigheter de har och vad de kan förvänta sig av insatserna. Att införa ett tydligt syfte med lagstiftningen är nödvändigt för att skapa en tydlighet i vad lagstiftningen avser. För Vårdföretagarnas medlemmar medför lagförslaget även att kraven på vården blir tydligare för de företag som ska tillämpa och ge insatser med stöd av den.

Barns och ungas rätt till skydd och god vård

Ett av kraven i den nya lagstiftningen är att vård och behandling av barn ska vara av god kvalitet som systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. För Vårdföretagarna är kvalitet i utförandet det mest centrala och det är bara genom att jämföra, analysera och sträva efter att bli bättre som kvaliteten ökar. Därför anser vi att det är viktigt att fortsätta arbetet med kvalitetsparametrar och vidareutveckla öppna jämförelser till att även presentera jämförelser mellan privata och offentliga utförare.

Socialnämndens utredning och planering av vården

Det bra att utredningen lyfter vikten av rätt kompetens vid bedömningar inom barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning. Vårdföretagarna instämmer också med att andra professionellas kompetens behöver tas tillvara på ett bättre sätt än idag. Vi ställer oss därför positiva till utredningens förslag om att ge Socialstyrelsen i uppdrag att stärka det tvärprofessionella arbetet när det gäller utredning och placering av barn och unga.

Då placerade barn och unga ofta har sämre fysisk och psykisk hälsa jämfört med andra barn, är det viktigt att genomföra en hälsoundersökning med stöd av SoL eller LVU. Det är nödvändigt att barn får den hälso- och sjukvård de har rätt till och kunna säkerställa och behandla eventuella sjukdomar. Utredningen menar att socialnämnden ska begära en hälsoundersökning i anslutning till att vård i familjehem eller HVB för barn och unga inleds. Enligt förslaget ska landstinget därefter vara skyldigt att erbjuda barnet eller den unge en hälsoundersökning. Denna skyldighet ska regleras i en särskild lag: lagen om hälsoundersökning av barn och unga vid beslut om vård utanför det egna hemmet. Vårdföretagarna anser att detta är mycket bra, men vill i sammanhanget påtala vikten av det fria vårdvalet där varje individ själv kan välja antingen landstingsdriven eller privat driven vårdcentral. Det är viktigt att den kommande lagen tar sikte på landstinget som huvudman och inte som utförare. Placerade barn och deras anhöriga måste ha samma rätt som andra patienter att välja vårdgivare.

Ansvar och befogenheter under vårdens genomförande

Det är viktigt med struktur och tydliga regler inom barn- och ungdomsvården. Därför är det positivt att utredningen lyfter förslaget om att låta Socialstyrelsen leda ett arbete för en gemensam kunskapsgrund och samsyn bland verksamhetsansvariga och personal i HVB. Lika så att myndigheten sammanställer ett vägledande stödmaterial med olika typer av gränssättande åtgärder och etiska aspekter i användandet som ska kunna användas för utbildningar på olika nivåer inom HVB-vården. I framtagandet av detta utgår Vårdföretagarna från att de privata utförarnas får en given del i utformningen av stödmaterialen då ca 50 procent av landets HVB-verksamheter utgörs av andra anordnare än kommunen.

Utredningen föreslår även en ny lag gällande förbud mot berusningsmedel. Enligt förslaget ska privata HVB få samma möjlighet som kommunala, att kunna besluta om ett förbud mot innehav mot olika typer av berusningsmedel och vid en överträdelse beslagta och förstöra sådana medel. Detta är ett mycket bra och välkommet förslag som verkar för barnets bästa och förenklar det dagliga arbetet. Däremot anser Vårdföretagarna att förslaget bör utvidgas ytterligare till att innefatta möjlighet att undersöka vederbörandes rum och tillhörigheter då det finns misstanke om berusningsmedel. Annars finns en överhängande risk att den påkomna gömmer berusningsmedlet för att använda vid ett annat tillfälle när ingen ser på. En vidare diskussion bör även föras om möjligheten att kunna

beslagta mobiltelefoner vid misstanke om att telefonen används för självdestruktiva ändamål. Vid olika uppmärksammade fall har barn kontaktat olämpliga personer utanför HVB-hemmet, vilket har fått mycket tragiska följder med barn som farit illa. I skollagens 1 kap 20-22 §§ framgår att en lärare har rätt att beslagta mobiltelefoner som anses vara störande för undervisningen. Denna möjlighet bör studeras närmare huruvida personal inom HVB också ska kunna beslagta mobiltelefoner som stör vårdens syfte.

Vårdinnehåll av god kvalitet – med fokus på HVB

I utredningen poängteras vikten av rätt utbildning för de anställda på ett HVB och att vården som ges är evidensbaserad och bygger på beprövad erfarenhet. Vårdföretagarna är positiva till att större vikt läggs vid medicinsk och psykologisk kompetens för att stävja den ökande psykiska ohälsan. Även att utreda förutsättningar och former för en integrerad och mer specialiserad dygnsvård som samlat kan möta behov av vård med stöd av LVU och hälso- och sjukvård. Att skapa ett utbildningsprogram för forskning, utveckling och innovation är väsentligt för att uppnå en så hög kvalitet som möjligt och locka fler till yrken inom barn- och ungdomsvården. Däremot finns det risker med att lägga ännu fler uppgifter på Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genom att låta myndigheten bedöma tillgången till medicinsk och psykologisk kompetens vid HVB. IVO har redan idag svårt att klara av de uppdrag som finns ålagda och ytterligare betungande uppgifter riskerar att sänka kvaliteten för myndighetens tillsynsarbete.

Utslussning och stöd efter avslutad vård

Att utredningen tar upp vikten av en mer organiserad hjälp vid utslussning är mycket positivt och något som Vårdföretagarna förespråkar. Efter avslutad tid på ett HVB behövs extra hjälp och stöttning för att hitta rätt i vuxenlivet. Det åvilar därför ett stort ansvar på socialnämnderna att ge stöd och hjälp efter avslutad placering. Därför är ett forskningsbaserat utvecklingsarbete en central del för att uppnå en så hög kvalitet som möjligt i utslussningsverksamheten.

Vårdföretagarna
Fredrik Borelius
Näringspolitisk expert